

12. Колот А. М., Герасименко О. О. Соціально-трудоий розвиток у ХХІ столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. Демографія та соціальна економіка. 2019. №1 (35). С. 97–125.

13. Колот А. М., Герасименко О. О. Сфера праці в умовах глобальної соціоекономічної реальності 2020: виклики для України. Friedrich Ebert Stiftung. 2020. 32 с.

14. Колот А.М., Герасименко О.О. Цифрова трансформація та нові бізнес-моделі як детермінанти формування економіки нестандартної зайнятості. Соціально-трудоий відносини: теорія і практика. 2020. № 10 (1). С. 33–54.

15. Колот А.М., Данюк В.М., Герасименко О.О. та ін. Гідна праця: імперативи, українські реалії, механізми забезпечення: монографія; за наук. ред. д.е.н., проф. А.М. Колот. Київ: КНЕУ, 2017. 500 с.

16. Колот А. М. Еволюція ролі держави та інструментарію її впливу на розвиток соціально-трудоий сфери. Соціально-трудоий відносини: теорія і практика. 2011. № 1. С. 5–13.

17. Anatoliy Kolot and Oksana Herasymenko (2017). Market, state and business in coordinates of the new economy. Problems and Perspectives in Management. 2017. 15 (3). 76–97.

18. Kolot, A., Kozmenko, S., Herasymenko, O., & Streimikiene, D. (2020) Development of a decent work institute as a social quality imperative: Lessons for Ukraine. Economics and Sociology. 2020. 13 (2). 70–85.

УДК 331.626

Антонюк В. П.

головний науковий співробітник сектору проблем інноваційно-інвестиційного розвитку промисловості Інституту економіки промисловості НАН України м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАЙНЯТОСТІ В ПРОМИСЛОВІСТІ УКРАЇНИ ЗА ТЕХНОЛОГІЧНИМИ СЕКТОРАМИ

Промисловість являється основою економічного розвитку будь якої країни. Не дивлячись на те, що в розвинених країнах відбувається перехід до постіндустріальної економіки, в якій до-

мінує сфера послуг, промисловість не втратила вагової ролі як у забезпеченні валового внутрішнього продукту, так і в сфері зайнятості. У більшості країн—членів ЄС в останні роки відбувається зростання зайнятості у переробній промисловості, що визначається ЄС як довгоочікувана подія. Так, у 2017 р. найвищий рівень зайнятості у промисловості зафіксовано у Чеській Республіці, Словенії, Словаччині, Угорщині, Польщі, Румунії, Німеччині — від 19 % до 28 % усіх зайнятих віком 20—64 років [1, с. 6]. В Україні частка зайнятих у промисловості неухильно знижується: у 2015 р. вона складала 15,7 %, у 2019 р. — 14,8 % [2]. Це негативно позначається на можливостях зайнятості кваліфікованих працівників, адже саме промисловість створює високотехнологічні робочі місця і формує попит на висококваліфіковану робочу силу. У промисловості традиційно була вища продуктивність праці і заробітна плата, що забезпечувало зростання добробуту населення. Однак, це можливо при високому технологічному розвитку галузі.

В Україні галузі промисловості мають різний технологічний рівень. Їх класифікація за рівнем технологічності на основі методики Євростату, в основу якої покладено критерії рівня технологічної місткості (як співвідношення витрат на дослідження і розробки до загального обсягу виробництва і доданої вартості) та місткості вищої освіти (частки персоналу з вищою освітою) [3] дає змогу розподілити галузі промисловості на 4 сектора: високо-, середньо-високо-, середньо-низько-, низькотехнологічні. До високотехнологічних віднесено фармацевтичну промисловість і виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції. Середньо-високотехнологічні охоплюють 4 галузі: хімічну промисловість, виробництво електричного устаткування, автотранспортних засобів і машин та устаткування не віднесених до інших угруповань. До середньо-низькотехнологічних віднесено металургійну промисловість, виробництво коксу та продуктів нафтопероблення, виробництво гумових і пластмасових виробів. Низькотехнологічний сектор включає харчову, текстильну, деревообробну та меблеву промисловості. Добувна та інфраструктурні галузі (енерго- та водопостачання) також за своїми характеристиками є низькотехнологічними.

Аналіз зайнятості за цими секторами показує негативні тенденції скорочення зайнятості у високо-, середньо-високо- та середньо-низькотехнологічних секторах індустрії і зростання зайнятості у низькотехнологічних секторах переробної промисловості (табл. 1).

Таблиця 1

**ДИНАМІКА ОБЛІКОВОЇ КІЛЬКІСТЬ ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗА ТЕХНОЛОГІЧНИМИ СЕКТОРАМИ ПРОМИСЛОВОСТІ, ТИС. ОСІБ***

Технологічні сектори промисловості України	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2015, %
Переробна промисловість						
Високотехнологічний сектор	52,6	56,6	52,0	52,9	51,0	97,0
Середньо-високотехнологічний сектор	379,5	367,3	368,7	361,3	343,3	90,5
Середньо-низькотехнологічний сектор	378	353,5	325,7	322,9	323,5	85,6
Низькотехнологічний сектор	531,8	534,5	538,5	539,5	546,7	102,8
Добувна та інфраструктурні галузі промисловості						
Добувна промисловість і розробка кар'єрів	253,2	232,2	212,1	200,9	196,4	77,6
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	336,9	330,5	309,2	295,5	298,6	88,6
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	121,0	116,2	117,0	116,2	115,4	95,4
Усього за цими галузями	711,1	678,9	638,3	612,6	610,4	85,8
Усього по промисловості	2053	1990,8	1923,2	1889,2	1874,9	91,3

* Розраховано автором за джерелом [2].

Це обумовило зміну структури зайнятості на користь нижчих технологічних секторів (табл. 2).

Таблиця 2

**РОЗПОДІЛ ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПРОМИСЛОВОСТІ
ЗА ТЕХНОЛОГІЧНИМИ СЕКТОРАМИ**

Роки	Високотехнологічний сектор	Середньо-високотехнологічний сектор	Середньо-низькотехнологічний сектор	Низькотехнологічний сектор	Добувна та інфраструктурні галузі
2015	2,6	18,5	18,4	25,9	34,6
2016	2,8	18,4	17,8	26,8	34,1
2017	2,7	19,2	16,9	28,0	33,2
2018	2,8	19,1	17,1	28,6	32,4
2019	2,7	19,3	17,3	29,2	32,6

* Розраховано автором за даними табл. 1.

У високотехнологічному секторі зайнята мізерна частина працівників промисловості — 2,7%, яка за 5 років практично не змінилася. Натомість суттєво зросла частка працівників низькотехнологічного сектору переробної промисловості — на 3,3%. У 2015 р. в сукупності низькотехнологічні галузі використовували працю 60,5% промислових працівників, у 2019 р. їх частка зросла до 61,8%.

Такі структурні трансформації мають низку негативних наслідків для трудового потенціалу України: скорочується попит на висококваліфікованих працівників; відбувається примітивізація зайнятості; знижується доходи населення, оскільки заробітна плата в низькотехнологічних секторах є значно нижчою, ніж у галузях з вищим технологічним рівнем. Це стимулює трудову міграцію, за якою Україна вже стала регіональним європейським лідером.

Список літератури

1. The future of manufacturing in Europe. Eurofound. 2019. Publications Office of the European Union, Luxembourg. 80p.
2. Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2012-2019 роках. Статистична інформація. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Ritola V. Eurostat's Statistics on Science, Technology and Innovation / V. Ritola. — Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009. — P. 40.

УДК 331.5

Білик О. М., к.е.н., доцент,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

Шкарлат І. В. директор коледжу
ДВНЗ «Київський механіко-технологічний коледж»
м. Київ, Україна

МОЛОДІЖНИЙ СЕГМЕНТ РИНКУ ПРАЦІ В КООРДИНАТАХ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІОЕКОНОМІЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Імперативи та можливі сценарії розвитку сучасного ринку праці визначаються динамізмом економічних і соціальних процесів, який обумовлено поглибленням глобалізації економіки та по-